

HASZNÁLATI ÚTMUTATÓ A GERUSIJA OLVASÁSÁHOZ

Kísértet járja be a világot – a közösség, a közösségiség kísértete. Minden új és régi hatalom arra szolgál, hogy ellehetetlenítse ezt a kísértetet: az államapparátusok és a pszeudoközösségek neokonzervatív változatai (a nemzet, a polgári család, az egyház), a pénzügyi piacok és az önmagát értékesítő tőke késő kapitalista áramlásai, a „szükségyszerű megszorítások” és az elbocsátások, a profitábilis-menedzserszemléletű egyetemek és a bolognai rendszer, a föltámadott mizogínia és gerontofóbia, a látványmédia és a pacifikáló kultúra monopóliumai, az Európai Központi Bank és a Nemzetközi Valutaalap... Semmi nem idéz elő nagyobb félelmet és gyűlöletet, mint a közösségiséggel kapcsolatos fogalmakra való hivatkozás: kommunizmus, *common*, kommuna, kollektivizmus, testvériség (nem csak a „fraternité”, hanem a „sororité” is!)–egység... Attól függetlenül, hogy az emancipatorikus törekvés egy új társadalom kiépítésére irányul, amelyben a közjavak szférája biztosítja majd a mindenki számára szükséges életfeltételeket, vagy az internetokrácia megszabta virtuális jára-

A *Gerusija* csoport *Stvar* című folyóirata harmadik számának – általános érvényű – előszava; lapunkban csekély mértékben szerkesztett változatban jelenik meg. (A lábjegyzetek a szerkesztő megjegyzései.)

dék elleni harcban, esetleg a tudás árujellege megszüntetésének kísérletében nyilvánul meg, a közösségiség vállalkozása aggasztó – az uralkodó ideológia és az uralkodó osztályok számára. A közösségről szőtt álmok egyszerre számít bűncselekménynek és minősül totalitárius fantazmagóriának, de ugyanakkor naiv elképzelésnek is, mivel nem veszi figyelembe az „emberi természetet”, azaz az egoizmus magától értetődő robinzonádját.

A geruziánus közösség nem más, mint a közösségiség kísértetének egyik új formája. Mi, baloldali vének, egy elméleti-politikai-ideológiai teret építettünk, amely a domináns előítéletek szemszögéből elképzelhetetlen. A valódi, kollektív szubjektívizációs folyamatok magukba foglalják a „mi” fogalmát, amely nem pusztán a kezdetektől létező egyéni preferenciák összessége, épp ellenkezőleg, a közösségivé válás munkájának következménye, túl az értelmiségi vállalkozók konszenzusain és a konkurens fallokrata menedzserek konfliktusain. A huszadik század nagy próbálkozásai (az avantgárd, az anarchista/kommunista csoportok, a Bourbaki-csoporthoz¹ hasonló kollektív tudományos projektek, a szerelmi kommunák) már a formájuknak köszönhetően egyfajta ellenirányú tendenciát mutattak. Hogyan jöhet létre egy közösség, különösen, ha a gondolkodás közösségéről van szó? Együtt gondolkodni, együtt írni, együtt olvasni, együtt szerkeszteni, együtt publikálni... – mindez *valami mást* föltételez. A dividuumok úgy keletkeznek, hogy megosztják, *share*-elik ideáikat a közös térben. Erről a „mi”-szubjektivitásról szólva figyelembe kell vennünk a dinamizmust, a folyamatszerűséget, az új megalkotásának igényét. „A kollaboratív munka még ma is megbotránkozást vált ki: mi a helyzet az aláírás magántulajdonával, és vajon Brecht nem használta-e ki a vele együtt dolgozókat?” (Frederic Jameson) – Így igaz. A *Gerusija* botrányos. A hatvanas évek tömegfogyasztó társadalmának elemzésében Adorno azt állítja: a botrány akkor keletkezik, ha a partikuláris legyőzi az univerzálisat. Manapság, az olcsó

¹ Francia matematikusok 1934-ben alapított csoportja, akik ezen a néven közölték közösen átbeszélte munkáikat.

Maja Solar

TURIZMOLOGOS

„A turizmus – mint az áruforgalom mellékterméke, a fogyasztási cikként kezelt embertranszfer – alkalom arra, hogy elmenjünk megnézni azt, ami már banalizálódott.

Az utazások gazdasági alapon történő megszervezése garantálja a különböző helyek egyformaságát. A modernizáció, ami lerövidítette az utazás idejét, egyúttal leszűkítette azt a teret is, amelyen belül az adott irányokba utazhatunk.”

(Guy Debord)

tenger a magasan ívelő ínyű fogakban
elárasztott kép
arbitrális füttyentés
az égbolt lingvisztikája az ideges hullámokba
folyik
emberek=formák tobzódása az éttermekben
mert nem tudnak magukkal mit kezdeni
a saussure-i eső idején
egy nagyon súlyos nő
két súlyos lányával
súlyos férje hátát kenegeti
az övét a férj nem, ezt ő magának megteszi
a tenger előnti a szállodákat szalonokat a drága
szezonzellegű falatokat
a strandon virító popsikat
a napi politika fészkelődésében
éppen ott, a turistairodák közötti egérutakon
jött létre az irodalom
át kell hangolni a nyelvet

OROVEC Krisztina fordítása

individualizmusok neoliberális tengerében, épp ellenkezőleg, a *Gerusija* fölháborító módon kihangsúlyozza a közösségiség horizontjait. A *Gerusija* valóban elképzelhetetlen alternatíva. Kielezi az elképzelhetetlen ereje és annak a valaminek az erőtlensége közötti konfliktust, amit egyébként megvalósítható-

ként és lehetségesként adnak el nekünk. Kiáltványt írni, ami látszólag anakronizmus, de hű az igazság és a program eszméjéhez, a közös írás tetteként – vajon nem elképzelhetetlen vállalkozás? „Bevezetés a radikális elméletekbe”: az igyekezet, amelyik megpróbálja fölmutatni az emancipáló közös nevezőt az összehasonlíthatatlannak tűnő kortárs elméletekben – vajon nem megengedhetetlen vállalkozás? Előszót írunk, és egyre inkább közösséggé válunk... Meg kell teremtenünk azt, ami közös. Enélkül nem lehetne megérteni, mi köti össze, időről időre, Regensburg és az újvidéki Liman, Torino és Temerin, Marseille és a belgrádi Zvezdara lakásait...

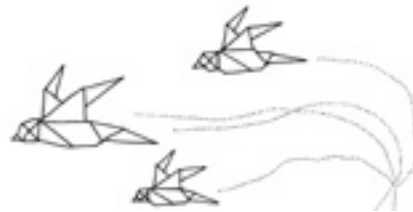
2012 a *Gerusija* fordulatának éve volt. 2012-től új időszámítás kezdődik a geruziánusok számára. Megírtuk a kiáltványunkat – ami ez ideig szerbül=horvátul, angolul, olaszul és németül, mostantól pedig magyarul is olvasható –, megszerveztük és belefogtunk a „Bevezetés a radikális elméletek” elnevezésű előadássorozatba, létrehoztunk egy honlapot,² nyári egyetemet tartottunk a Fruška gorán „Baloldal” címmel, részt vettünk a „Susreti” nevű összeövetelen („Találkozások: baloldali kritikus prespektívák”), fölvetjük a „Bevezetés” előzetesét, együtt megírtunk több milliárd e-mailt, kommunizmusról szóló szövegeket fordítottunk közösen... Igen, aktívak voltunk, maga voltunk az aktivitás! De számunkra a – valójában stagnáló, a status quót fönttartó – társadalom lázas hiperaktivitása, a *multitasking* és a fogyasztói tornagyakorlatok ideológiája, a nem fölzsabadító jellegű megszállott cselekvések, a *munkaholizmus*, a tudat filozófiáját vagy pszichológiáját erőszakoló vállalkozások vagy bármi hasonló, az „öntudatlan” vagy „tudattalan” tömegek „fölvilágosítására” irányuló tevékenységek, a mikropolitikai csoportok aktivizmusa, ami az univerzális Tőke mozgásához járul hozzá a saját kis kapilárisaival... – ezek mind az aktivitás strukturális értelemben elégtelen aspektusai. A mai kor az öncélú aktivitás kora, a munka intenzív tételéé, az olyan aktivitások ki-

² <http://gerusija.com>

zsákmányolásáé és margóra szorításáé, amelyek radikálisan megváltoztatnák a társadalom alapvető viszonyait.

A sebesség tudománya, avagy a dromológia, hogy Paul Virilio kifejezését használjuk, valamint a tőke által igényelt aktivitások delíriumos interpretálása a rossz végtelenként működő rossz aktivitás példája. Az idő benépesítésének aktivitása egydimenziós aktivitás, mely egydimenziós embert kíván, aki képes a gyorsított árufogyasztásra. A tőke diktálta strukturális korlátozás, amely a passzivitás állandó aktivizálásában jelentkezik (passzivitás alatt itt azt értjük, hogy akcióink a bolt polcain föllelhető „választék” sokaságának reprodukálásában merülnek ki), a szabadság illúzióját teremti meg, de vajon kinek a szabadságáét? Amennyiben szeretnénk megváltoztatni a termelési viszonyokat, akkor az egyébként magától értetődő aktivitást és passzivitást is másként kell elgondolnunk. Így aztán a fő tematikánkká az aktivitás és a passzivitás vált. A reálszocialista rendszerek negatív lecsengése és a baloldali politika eltűnése ahhoz vezetett, hogy a kommunizmus eszméje a ködös köztudatban a legyőzöttség és a meghaladottság bélyegét viseli. Ezzel szemben a kortárs szerzők kommunista ideáról és annak lehetőségeiről szóló cikkeinek lefordítása azt a feladatot látja el, hogy fölvesse a politikai alternatívák és más társadalmi viszonyok újragondolásának lehetőségét. A kommunizmusról szóló cikkek lefordítása kísérletet tesz arra, hogy magát a kommunizmust tegyük lefordíthatóvá, magyarázható mértékben kifejtetté és szimbolikusan meghatározottá. E téren szükségünk van további harcostársakra – a filozófiatörténetben is. A német filozófia és a francia forradalom kora kulcsfigurájának számító Kant a lázadó szerepében jelenik meg, ezért a burzuj kalap és a békés városi sétához szükséges sétapálca helyett a kezében kardot és a forradalom zászlaját tartja. Amikor Kantról szóló szövegeket közlünk, szeretnénk fölhívni a figyelmet filozófiájának aktuális, termékeny, talán új és kreatív aspektusaira, amelyek igen fontosak lehetnek egy potenciális közösség átgondolásához, és a radikális tár-

sadalmi változások végbeviteléhez. A kommunizmus témáját körbejáró fordítások és Kantról szóló szövegek mellett új teret nyitunk az interjúk számára is. Az írás–kérdés–föltevés–válaszadás közösséget föltételező szövegformaként az interjú az elméleti harcok egyik leghálásabb eszköze. Újdonságnak számítanak a konkrét esetekre vonatkozó (politikai, történelmi, filozófiai, szociológiai) elemző szövegek, amelyek a *Stvarban* a „Közvetlen érintettség” rovatnevet kapták.

Mivel az ország, ahol a kiadványunk megjelenik – Szerbia –, két domináns politikai blokkra oszlik – jobboldalra és liberálisra (az Első és a Második Szerbiára) –, az a feladat várt ránk, hogy egyértelműen a Harmadik lehetetlen szerepét, a baloldali elméletek világos megfogalmazását vállaljuk föl. A *Gerusija* most is és ezentúl is azokkal az elméletekkel foglalkozik, amelyek a baloldali-emancipatorikus gyakorlat számára fontosak. A geruziánus szubjektum tehát nem értelmezőként változtatja meg a világot, mint aki fölfedezi a társadalmi kapcsolatok alapelveinek jelentőségét, hanem történelmi szubjektumként, az önmagunk megismerését eredményező elméleti-politikai-emancipatorikus aktivitással. Ha a társadalom alapvető formája az osztályharc, akkor ennek a formának az ismerete nem lehet pusztán külsődleges a küzdelmeink szempontjából. A geruziánus alanyiség tudása önreferenciális, önmagára utaló, és nem semlegesen objektív. Geruziánusnak lenni annyit tesz, mint iszonyúan öregnek lenni, függetlenül az életévek vagy a ráncok számától. Igen, a *Gerusija* maga a botrány. Öreg – politikai és elméleti értelemben egyaránt. Legyünk hát öregek, férfiak és nők, *együtt*, és változtassuk meg *együtt* ezt a nem-közös teret!

RAJSZI Emese fordítása